

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/236/2021
Identifikačné číslo spisu:	6419203589
Dátum vydania rozhodnutia:	29.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6419203589.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Energy Edge ZC s. r. o., so sídlom Bratislava, Mostová 2, IČO: 36 866 661, právne zastúpená BDO Legal s. r. o., so sídlom Bratislava, Pribinova 10, IČO: 51 803 330, v mene ktorej ako advokát a konateľ koná Mgr. Marek Priesol, proti žalovanej A. I., narodenej O., bytom P., právne zastúpenej SUCHÝ & PARTNERS s. r. o., so sídlom Banská Bystrica, Horná 13, IČO: 52 826 791, v mene ktorej ako advokát a konateľ koná JUDr. Tomáš Suchý, PhD., o ochranu dobrej povesti právnickej osoby, vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 27C/21/2019, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 2021 sp. zn. 15Co/90/2020, takto

rozhodol:

Dovolenie o d m i e t a .

Žalovaná má proti žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

I.

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. júna 2020 č. k. 27C/21/2019-146 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala uloženia povinnosti žalovanej zdržať sa šírenia nepravdivých a zavádzajúcich tvrdení, z ktorých akýmkoľvek spôsobom vyplýva, že žalobkyňa porušuje všeobecne záväzné právne predpisy na úseku ochrany životného prostredia a zdravia, dopúšťa sa protiprávneho konania, spočívajúceho v obťažovaní obyvateľov mesta P. emisiami hluku, prachu a iných pevných častíc a dymu nad zákonom dovoľenú mieru, prevádzka tepelnej elektrárne žalobkyne je vážne zdravotne závadná, a to akoukoľvek formou a prostriedkami a akýmkoľvek osobám, uloženia povinnosti žalovanej zabezpečiť odstránenie všetkých svojich príspevkov, týkajúcich sa žalobkyne a ňou prevádzkovanvej tepelnej elektrárne na biomasu zo sociálnej siete Facebook, skupina P. do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, a uloženia povinnosti žalovanej zverejniť v denníku s celoštátnou pôsobnosťou ospravedlnenie, uloženia povinnosti zaplatiť jej sumu 15.000 eur ako náhradu nemajetkovej ujmy.

2. Súd prvej inštancie uzavrel, že sloboda prejavu má v tomto prípade prednosť pred právom na dobrú povesť, keďže jej obmedzenie by predstavovalo neprimeraný zásah vzhľadom na to, že ide o prípustnú

kritiku činnosti žalobkyne vo forme vyslovených hodnotiacich úsudkov, ktoré požívajú intenzívnejšiu ochranu.

II.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 31. marca 2021 č. k. 15Co/90/2020-215 (ďalej ako „rozsudok odvolacieho súdu“) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Dospel k záveru, že súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k správny skutkovým zisteniam, na ktoré správne aplikoval relevantné právne normy, ktoré aj správne vyložil a v odôvodnení rozsudku dal odpovede na podstatné odvolacie námietky žalobkyne.

5. Nestotožnil sa s námietkou žalobkyne, že prvoinštančný súd odkázal na rozhodnutia, ktoré sa vzťahujú na posúdenie vo vzťahu k privilegovanému postaveniu novinárov, keď v súvislosti s uvedeným dostatočne vysvetlil, ako tieto rozhodnutia aplikoval na danú vec a rozhodne nezanedbal špecifické posúdenie, ktoré vychádza z toho, že ochrana životného prostredia vyžaduje zvýšenú ochranu. Zvýšený záujem verejnosti o veci verejné je predpokladaný, a preto právo slobody prejavu a petičné právo požíva zvýšenú ochranu. Toto právo nemožno porovnávať vo vzťahu k privilegovanej skupine novinárov, ale k predmetu ochrany, pričom súd prvej inštancie v ods. 41. nedospel k záveru, že žalovaná je osobou privilegovanou, ako tvrdí žalobkyňa.

6. Za dôvodné nepovažoval odvolací súd ani námietky, týkajúce sa nesprávneho vyhodnotenia dôkazov a zdôraznil, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

7. Ďalej odvolací súd konštatoval, že žalobkyňa neverifikovala dostatočne, ktoré jej procesné práva mali byť porušené, okrem namietania dôkazov, ktoré neboli vykonané a súd z nich mal vyvodit' svoje skutkové závery, a to články v týždenníku Trend. Súd prvej inštancie vykonal navrhnuté dôkazy na skutkové tvrdenia žalobkyne vo vzťahu k výrokom žalovanej. Žalobkyňa ako dôkazy predložila v prevažnej miere print screen príspevkov žalovanej, ktoré dôkazy súd vykonal a vyhodnotil ich. Žalobkyňa argumentovala, že súd pri vytvorení záveru o tom, že žalobkyňa je osobou verejne známou, vychádzal z odôvodnenia dvoch článkov v týždenníku Trend. Ako dôkaz predložila print screen vyjadrenia žalovanej, ktorá len okrajovo reagovala na článok, pričom žalobkyňa sama tento článok nepredložila. Predmetom posúdenia v danom prípade však bolo konanie žalovanej, ktorá takýto dôkaz nemala dôvod predkladať, pretože predmetom posúdenia bola jej reakcia na sociálnej sieti. Prvoinštančný súd sa touto otázkou zaoberal v ods. 35. odôvodnenia svojho rozhodnutia, keď správne konštatoval, že z tohto dôkazu bolo zistené, že žalovaná komentovala článok na sociálnej sieti Facebook a tento sa týka spoločnosti Eset a čiastočne samotnej žalobkyne. Predmetom posudzovania nebol obsah článkov, na ktoré sa odvoláva žalobkyňa. Poukázal na skutočnosť, že osoba žalobkyne je verejne známa v určitom okruhu ľudí, prinajmenšom v P. a okolí, čím vymedzil okruh osôb, ktoré sa mohli s problémom oboznámiť, keďže sa ich to môže dotýkať, a zvýraznil to, že zrejme v rámci Slovenska nebude mať tento problém sledovanosť. Súd prvej inštancie odkázal len na tvrdenie žalobkyne v žalobe, že ohľadom samotnej investície žalobkyne do elektrárne na biomasu boli zverejnené aj na webovej stránke etrend.sk novinové články. Súd vykonal dôkaz označený ako „F“, pričom ide o print screen obrazovky, ktorý predložila žalobkyňa a z neho vyplýva, že ide o komentár k článku uverejnenému na etrend.sk nazvaný „Reality, start-upy či médiá. Esetácke eso na nové biznisy“ s doplnkom, že žiadna iná slovenská firma nemá taký široký globálny dosah. Žalobkyňa sama predložila tento dôkaz, ktorý súd posúdil. Podľa odvolacieho súdu nebolo možné poprieť záver súdu, že žalobkyňa je verejne známa, preto aj jej činnosť vo vzťahu k podnikaniu, a zvlášť k vytváraniu pracovných miest a k vplyvu na životné prostredie, mohla byť citlivo vnímaná a posudzovaná, taktiež kontrolovaná a kritizovaná. Súd (prvej inštancie) vykonal v súlade s § 185 CSP žalobkyňou navrhovaný dôkaz, a to doloženým print screenom obrazovky. K svojim

záverom dospel len na základe predložených dôkazov a z toho, čo počas konania vyšlo najavo. Obsah článkov nebol predmetom dokazovania a nebol ani dôležitý vo vzťahu k uplatnenému nároku žalobkyňou.

8. Vo vzťahu k definícii verejne známých osôb prvoinštančný súd poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) v ods. 42. a 43. odôvodnenia. Zdôraznil, že kritika smerovala voči činnosti žalobkyne, nie voči konateľovi alebo priamo voči žalobkyni a podľa odvolacieho súdu bol tento záver správny. Z uvedených dôvodov odvolací súd nepovažoval za dôvodnú námietku, ktorou žalobkyňa vytkla súdu, že dôkazy komplexne neposúdil vo vzájomnej súvislosti, čím mal odoprieť žalobkyni právo na prístup k spravodlivosti.

9. K odvolacej námietke týkajúcej sa hodnotenia dôkazov odvolací súd uviedol, že z odôvodnenia rozsudku je zrejmé, že prvoinštančný súd dôkazy vyhodnotil aj vo vzájomnej súvislosti, vykonal test proporcionality a prihliadal na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Odvolacím súdom nebolo zistené, že by prvoinštančný súd nepostupoval v súlade s citovaným ustanovením. Nie je pravdou, že by žalovaná nepoprela skutkové tvrdenia protistrany, čo vyplýva z ods. 9., 13. a 16. rozsudku súdu prvej inštancie. Vzhľadom na rozporné tvrdenia strán prvoinštančný súd vykonal navrhované dokazovanie, zistené skutočnosti posúdil práve s prihliadnutím na špecifickosť argumentácie žalobkyne, pričom mu odvolací súd nemohol vytknúť, že sa zaoberal aj jednotlivými výrokmí, pretože tieto uviedla v opísaní skutkového deja samotná žalobkyňa a tvoria podstatu argumentácie. Súd prvej inštancie otázku prípadného zásahu zo strany žalovanej vyhodnotil objektívne vo vzťahu k celkovej iniciatíve a vystupovaniu žalovanej.

10. Z rozhodnutia prvoinštančného súdu nevyplývalo, že by jednotlivé výroky žalovanej boli výnimočné, náhodné, pretože z dokazovania vyplývalo, že vo vzťahu k životnému prostrediu a jeho ochrane žalovaná aktívne vystupuje ako aktivistka, preto odvolací súd súhlasil s tvrdením žalobkyne, že ide o systematické a dlhodobé pôsobenie v tejto oblasti, dokonca vyvodil aj záver, že toto konanie smeruje aj proti žalobkyni. Rozdielny je záver (súdu) v tom, že toto pôsobenie nespôsobuje zásah do dobrej povesti žalobkyne, ako z toho vyvodzuje žalobkyňa, aj keď jej spôsobuje určitú „nepohodu“ pri podnikaní, s čím však žalobkyňa musí byť uzročená.

11. Podľa odvolacieho súdu nie je pravda, že by aktivity žalovanej mierili iba voči žalobkyni, čo vyplývalo z dokazovania, pretože sa aj všeobecne vyjadrovala k ochrane životného prostredia a žalobkyňa (jej činnosť) mala taktiež vplyv na životné prostredie v okolí P.; je preto logické, že svojím spôsobom sa jej ochrana životného prostredia musela dotýkať.

12. Z vykonaného dokazovania bolo taktiež preukázané, že došlo k vyobrazeniu dymu na fotografiách, avšak skutočnosť, že išlo o miesto prevádzky tepelnej elektrárne na biomasu žalobkyne konštatovala žalobkyňa, ktorá spoznáva svoju prevádzku, možno túto prevádzku spoznávali obyvatelia P., rozhodne však túto prevádzku nestotožnil so žalobkyňou nikto mimo dané okolie, neznalý pomerov a príspevky žalovanej konkrétne neoznačili prevádzku tak, že by ju bolo možné identifikovať vo vzťahu k obchodnému menu žalobkyne. Žalobkyňa v odvolaní sama poukázala na skutočnosť, že žalovaná poukazuje na činnosť žalobkyne, pričom treba opakovane zdôrazniť, že túto činnosť nespája s obchodným menom žalobkyne.

13. Vzhľadom na petičné právo, ako aj slobodu prejavu, žalovanej nič nebránilo slobodne sa vyjadrovať k životnému prostrediu aj vtedy, keby sa vyjadrovala iba k činnosti žalobkyne. Žalobkyňa vo svojich príspevkoch nikde konkrétne neuvádzala, že žalobkyňa porušuje všeobecne záväzné právne normy, k čomu dospel aj prvoinštančný súd. Odvolaciu námietku v tomto smere odvolací súd vyhodnotil rovnako ako nedôvodnú. Za správne považoval odvolací súd úvahy súdu prvej inštancie o prekročení limitu hlučnosti a spôsobe merania, pretože vec bolo potrebné chápať vo vzťahu k celkovému vnímaniu obyvateľov a ich obťažovaniu. Ak aj boli merania v norme, neznamenovalo to, že obyvatelia, a teda aj žalovaná, nemohli činnosť znečisťovateľov kritizovať, vyjadrovať sa k danému problému.

14. Námitku, že súd hľadá argumenty, aby mohol vyhodnotiť zásah žalovanej ako primeraný, odvolací súd považoval za subjektívny pocit žalobkyne. Prvoinštančný súd sa podľa odvolacieho súdu dostatočne vypořiadal s námičkami o autorstve jednotlivých príspevkov, keď dostatočne odôvodnil, ktoré príspevky stotožňuje so žalovanou, a ktoré nie. V tejto súvislosti odvolací súd uviedol, že vyjadrenie petičného výboru súd prvej inštancie správne vyhodnotil, pričom argument, že žalovaná nikdy nenamietala, že by nebola autorkou či už petície alebo sprievodného listu k petícii nebol dôvodný, pretože žalovaná tieto skutočnosti namietla a zdôraznila, že petičný výbor má viacerých členov, navyše nebolo preukázané, že by žalovaná vykonávala propagáciu petície formou letákov. Odvolací súd zdôraznil, že okresný súd správne prihliadol na petičné právo, ktoré je ústavou garantované, (a) pokiaľ by aj bolo preukázané, že ide o aktivitu žalovanej, nebolo možné dospieť k záveru, že vykonáva zakázanú činnosť. Skutočnosť, že žalovaná bola aktívna, pričom žalobkyňa jej aktivity považovala za zdroj iniciatívy a konania voči nej, sama osebe neznamena zásah do dobrej povesti. Svojou argumentáciou sa žalobkyňa snažila poprieť základné právo na slobodu prejavu ako aj petičné právo a snažila sa preukázať, že iniciatíva žalovanej v tomto smere je nedovolená, že žalovaná šíri nepravdy. Hoci žalobkyňa konanie žalovanej stotožňovala s poškodzovaním jej mena, v skutočnosti išlo o dovoľenú kritiku, ako to podľa odvolacieho súdu prvoinštančný súd správne odôvodnil.

15. Aj vo vzťahu k vykonanému testu proporcionality podľa odvolacieho súdu prvoinštančný súd dostatočne svoje závery odôvodnil a odvolací súd sa s nimi stotožnil - súd prvej inštancie pri rozhodovaní nevychádzal iba z testu proporcionality, ale svoje rozhodnutie založil na riadne zistenom skutkovom stave, vykonaných dôkazoch, ktoré, ako bolo vyššie uvedené, riadne odôvodnil; z vykonaných dôkazov ustálil, že nedošlo k zásahu do dobrej povesti žalobkyne a išlo o prípustnú kritiku. Súd prvej inštancie riadne odôvodnil podstatné skutočnosti týkajúce sa testu proporcionality, preto sa odvolací súd s jeho závermi stotožnil.

16. Ako čiastočne dôvodnú vyhodnotil odvolací súd námitku žalobkyne vo vzťahu k argumentácii súdu ohľadom údajov zverejnených na webovom sídle Európskej environmentálnej agentúry a tiež správy o kvalite ovzdušia na Slovensku. V bode 55. prvoinštančný súd na podporu svojich záverov odkázal na verejne dostupnú správu (SHMÚ) o kvalite ovzdušia, pričom z odôvodnenia nebolo zjavné, že by išlo o vykonanie dôkazu, ale iba o konštatovanie s odkazom na verejné zdroje. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že nebol podaný návrh na vykonanie dôkazu oboznámením sa s týmito údajmi, pričom zároveň tieto webové stránky nemožno považovať za verejné registre a zoznamy. Z hľadiska žalobkyne sa jednalo o dôkaz; súd prvej inštancie zrejme dané skutočnosti uviedol na podporu svojich argumentov, avšak pravdou podľa odvolacieho súdu bolo, že pred vyhotovením rozhodnutia na údaje získané z týchto stránok strany sporu nemohli reagovať, preto v tejto časti došlo k porušeniu ich procesných práv. Podľa odvolacieho súdu však daná skutočnosť, vzhľadom na to, že mali doplniaci charakter, žiadnym podstatným spôsobom nezasiahla do správnosti rozhodnutia ako takého, a nie je zjavné, prečo v odvolaní žalobkyňa poukazuje na to, že žalovaná sa odmieta zúčastňovať na slušnom dialógu, pretože daný argument evokuje to, že má snahu utlmiť kritické postoje žalovanej.

17. K návrhu žalobkyne, aby odvolací súd vykonal nový dôkaz, a to komentárom osoby, označenej ako L. Z., odvolací súd uviedol, že na daný návrh nemohol prihliadnuť, keďže podľa § 384 ods. 4 CSP, na ktorý poukázala aj žalobkyňa platí, že odvolací súd môže aj bez návrhu vykonať dôkazy na zistenie, či sú splnené procesné podmienky. Navrhovaný dôkaz však nemal žiadny vzťah k splneniu procesnej podmienky. Prvoinštančný súd založil skutkový stav na opísaní skutkových okolností k dátumu vydania rozhodnutia, po riadne vykonanom dokazovaní a vyhlásení uznesenia o skončení dokazovania podľa § 182 CSP vydal rozhodnutie dňa 30. júna 2020 a žalobkyňa navrhla nový dôkaz až dňa 26. septembra 2020. Podľa § 217 ods. 1 CSP pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Vzhľadom na uvedené súd nemôže rozhodnúť na základe takého stavu, ktorý už neexistuje, alebo svoje rozhodnutie oprieť o stav, ktorý ešte len v budúcnosti eventuálne môže nastať. Odvolací súd je povinný prihliadať na prostriedky procesného útoku a procesnej obrany len vtedy, ak tieto doteraz neboli použité a ak sa týkajú procesných podmienok, vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, alebo ak má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ak má nimi byť preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne

rozhodnutie vo veci, alebo ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. V ostatných prípadoch prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana neuplatnila v konaní pred súdom prvej inštancie, nie je možné uplatniť v odvolacom konaní. Odvolací súd navyše zdôraznil, že prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené pred súdom prvej inštancie, možno uplatniť za splnenia podmienok podľa § 366 CSP najneskôr v lehote na vyjadrenie k odvolaniu, pričom žalobkyňa ich uplatnila až v replike. Žalobkyňa nemôže predkladať dôkazy, ktoré nastali po vyhlásení rozsudku v rámci sporového konania, pretože by tak mohla urobiť iba vtedy, ak by išlo o existujúci dôkaz v čase rozhodnutia prvoinštančného súdu, ktorý z prijateľného dôvodu žalobkyňa nemohla uplatniť. Pod takýto dôkaz nemožno zaradiť dôkaz, ktorý v tom čase ani neexistoval.

18. Z uvedených dôvodov odvolací súd, rovnako ako súd prvej inštancie, dospeli k záveru, že nedošlo k zásahu do dobrej povesti žalobkyne.

III.

19. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodila z § 420 písm. f) CSP, § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP.

20. Dôvod dovolania podľa § 420 písm. f) CSP vzhľadom dovolateľka v tom, že rozsudok odvolacieho súdu je zaťažený vadou nesprávneho procesného postupu, ktorá spočíva v tom, že súd prvej inštancie v bode 55. odôvodnenia rozsudku odkazoval na verejne dostupnú správu o kvalite ovzdušia, ktorú každoročne vydáva a zverejňuje na svojom webovom sídle Slovenský hydrometeorologický úrad, konkrétne správu vydanú v roku 2018, teda odkazoval na dôkaz, ktorý nevykonaný a zároveň jeho vykonanie ani nenavrhovala žiadna zo strán sporu. Tento nesprávny procesný postup odvolací súd nenapravil, keď v ods. 64. odôvodnenia rozsudku iba skonštatoval, že poukaz na túto správu mal iba doplniaci charakter, nemal podstatný vplyv na správnosť rozhodnutia a viac sa uvedenou skutočnosťou nezaoberal. Žalobkyňa považuje za procesne neprípustné, aby súd v akomkoľvek rozsahu založil svoje rozhodnutie na dôkaze, ktorý nebol vykonaný a ani len navrhnutý. O to viac je nutné na tento nesprávny procesný postup prihliadať vtedy, keď súd z tohto dôkazu vyvodí negatívny dopad na postavenie strany sporu. Podľa dovolateľky týmto spôsobom konajúce súdy porušili právo na spravodlivý proces (dokonca oboch strán sporu), keď ani jednej zo strán sporu neumožnili vyjadriť sa k tomuto dôkazu. Je bez významu, že uvedený dôkaz mal mať podľa odvolacieho súdu iba doplniaci charakter.

21. Dôvod na podanie dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP videla dovolateľka v nesprávnej interpretácii limitov ohraničujúcich slobodu prejavu, t. j. že súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, sa odchýlili od kritérií posudzovania existencie zásahu do dobrej povesti žalobkyne (tzv. testu proporcionality), tak ako sú stanovené rozhodovacou praxou dovolacieho súdu (napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/17/2010, 6Cdo/169/2011). Navyše závery súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu sú zmätočné a v mnohom si protirečia.

22. Dovolateľka namietla, že súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, najskôr ustálili, že žalovaná nezverejňovala nepravdivé údaje, pričom pravdivosť tvrdení žalovaná v konaní žiadnym dôkazom nepodporila. Následne súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd uvádzali, že výroky žalovanej nesmerujú voči žalobkyni, napriek tomu, že pri teste proporcionality pri kritériu „o kom“ ustálili, že výroky boli o žalobkyni. Na záver súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd ustálili, že výroky majú byť primeranou kritikou žalobkyne.

23. Podľa rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/169/2011), keďže právo na slobodu prejavu a právo na ochranu osobnosti sú rovnako garantované Ústavou aj Dohovorom, riešenie konfliktu medzi týmito právami vyžaduje, aby súd s prihliadnutím na okolnosti prípadu zvážil význam proti sebe stojacich záujmov, a to, či jednému právu nebola bezdôvodne daná prednosť pred druhým. Rozhodnutie súdu v takomto prípade musí vychádzať zo zásady proporcionality, byť vyvážené a do práva na slobodu prejavu zasahovať, len ak je to nevyhnutné.

24. Podľa konštantnej judikatúry (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 385/2012) z obsahu limitačnej klauzuly čl. 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 10 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd explicitne vyplýva, že ktokoľvek, kto vykonáva slobodu prejavu, má aj určité povinnosti a nesie určitú zodpovednosť, v rámci ktorej nesmie prekročiť isté hranice stanovené v záujme štátnej bezpečnosti, ochrany práv a slobôd iných a ostatných tu vymedzených relevantných sociálnych potrieb. Takto prezentované výnimky ohraničujúce slobodu prejavu si však vyžadujú úzku interpretáciu, kde potreba obmedzenia slobody prejavu musí byť preukázaná presvedčivým spôsobom, a to vzhľadom na význam tejto slobody garantujúcej ducha tolerancie demokratickej spoločnosti.

25. Dovolateľka je toho názoru, že odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie, v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu sa neriadili správne kritériami posúdenia miery ústavnej ochrany slobody prejavu pri kolízii s právom na ochranu dobrej povesti (kto, o kom, čo, kde, kedy a ako hovorí). Kritériá aplikovali odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie, iba po formálnej stránke a neprihliadali na výsledky vykonaného dokazovania. Súd zároveň vôbec neposudzovali vhodnosť a nevyhnutnosť výrokov žalovanej. Nastoľuje sa otázka, či reálne môže žalovaná niečo vo svojom okolí zmeniť pranieovaním žalobkyne na sociálnej sieti Facebook, alebo tieto príspevky majú za cieľ iba očierňovať jej dobré meno.

26. Pokiaľ ide o obsah výrokov žalovanej, tieto súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, posudzovali každý jednotlivo, pričom ich nepodrobili kontrole pravdivosti pokiaľ išlo o skutkové tvrdenia, ani kritériu primeranosti pokiaľ ide o hodnotiace úsudky. Napr. z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalovaná v reportáži odvysielanej v RTVS v relácii Občan za dverami z 23. 06. 2019 uviedla: „Prach, hlučnosť, emisie, naozaj zatienenie denného svetla, tie negatívne vplyvy pociťujeme 24 hod. denne.“ Súd ďalej uviedol, že z kontextu, v akom bol výrok žalovanej vyslovený, je nepochybné, že tento výrok sa týkal negatívne vnímanej činnosti elektrárne na biomasu (bod 45. odôvodnenia rozsudku okresného súdu). Už ďalej žiadnym spôsobom nebola preverovaná pravdivosť tvrdení žalovanej. Konajúce súdy sa nevysporiadali s otázkou, či žalobkyňa je pôvodcom zatienenia denného svetla. Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, preto nepostupovali v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu, keď toto posúdenie nevykonali, ale iba formálne konštatovali, že opísané prejavy elektrárne sú viditeľné. Toto očierňovanie prevádzky elektrárne žalobkyne žalovanou však nedáva žiaden zmysel v meste P., v rozvinutej priemyselnej zóne, kde je viacero prevádzok s preukázateľným vplyvom na životné prostredie. Aj z týchto dôvodov žalobkyňa nadobudla opodstatnené presvedčenie, že konajúce súdy nehodnotili výroky žalovanej komplexne s prihliadnutím na všetky skutočnosti, ktoré vyšli najavo, ale v zásade každý výrok osve. Žalobkyňa však namietala sústavnosť týchto výrokov žalovanej.

27. Vo vzťahu k otázke „Kto zasiahol do práva na ochranu dobrej povesti žalobkyne?“ postupovali súdy správne, keď vyhodnotili, že žalovaná nie je privilegovanou osobou a nepožíva v danom smere zvýšenú ochranu.

28. Vo vzťahu k otázke „O kom boli výroky žalovanej a do koho sféry zasahovali?“ však už konajúce súdy pochybili, keď žalobkyňu považovali za verejne známu osobu. V rozhodnutiach súdu prvej inštancie a dovolacieho súdu však zostal istý vnútorný rozpor, keď na jednej strane mali byť výroky žalovanej neadresné, na strane druhej však mali za preukázané, že výroky sa týkajú žalobkyne. Počas konania bol zistený skutkový stav, z ktorého vyplynulo, že o činnosti žalobkyne boli vydané novinové články (celkom tri). Túto skutočnosť súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, právne posúdili tak, že žalobkyňa sa stala verejne známou osobou. Z toho dôvodu má strpieť väčšiu mieru kritiky a podrobiť sa verejnej kontrole zo strany kritikov, a z toho dôvodu má podliehať širšej miere akceptovateľnej kritiky ako bežní občania (bod 42. odôvodnenia rozsudku okresného súdu). Žalobkyňa však poukazuje, že žalovaná býva v meste P., v ktorom má svoju prevádzku aj žalobkyňa, a teda je celkom zrejmé, že žalovaná sa o činnosti žalobkyne nedozvedela z médií. Konajúce súdy preto aplikovali na daný prípad u žalobkyne kritérium verejne známej osoby na vzťah medzi žalobkyňou a žalovanou, ktorý by tu bol daný

bez ohľadu na existenciu novinových článkov o činnosti žalobkyne. Žalobkyňa nie je politikom ani inak verejne činnou osobou. Žalobkyňa je toho názoru, že žalovaná úmyselne zo súkromnoprávných záležitostí medzi žalobkyňou a žalovanou vytvára vec verejnú. Konajúce súdy tak v rozpore s právnym poriadkom týmito aktivitám žalovanej priznali právnu ochranu.

29. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že žalobkyňa prevádzkuje elektrárňu na biomasu už od roku 2013. Žalobkyňa nespochybňuje, že veľké investície sú predmetom záujmu širšej verejnosti, výroky žalovanej však smerovali k prevádzke žalobkyne, ktorá svoju činnosť vykonáva už bezmála 8 rokov a táto spĺňa zákonné limity, kladené na ochranu životného prostredia. Výroky žalovanej sa objavili až niekoľko rokov po začatí pôsobenia žalobkyne v P.. Z pohľadu žalobkyne preto nesmerujú záujmy žalovanej na zlepšenie životného prostredia (v takom prípade by ešte pred výstavbou elektrárne svoje práva realizovala), ale zrejme presadzuje iné záujmy.

30. Odvolací súd v bode 69. odôvodnenia svojho rozhodnutia ďalej uvádza, že „odvolací súd zdôrazňuje, že žalovaná nezverejňovala nepravdivé údaje, a to vzhľadom na všeobecný charakter tvrdení a neadresnosť vo vzťahu k žalobkyňi.“ Otázne je, akým spôsobom mohol odvolací súd najskôr dospieť k tomu, že výroky žalovanej sa týkajú žalobkyne, a následne poukazuje na ich neadresnosť. Skutočnosť, že väčšina výrokov žalovanej sa týkala žalobkyne bola preukázaná vykonaným dokazovaním. Aj sám odvolací súd skonštatoval, že „skutočnosť, že ide o miesto prevádzky tepelnej elektrárne na biomasu žalobkyne konštatuje žalobkyňa, ktorá spoznáva svoju prevádzku, možno túto prevádzku spoznávajú obyvatelia P., rozhodne však túto prevádzku nikto so žalobkyňou nestotožní mimo dané okolie, keď nie je znály pomerov a príspevky žalovanej konkrétne neoznačili prevádzku tak, že by ju bolo možné identifikovať vo vzťahu k obchodnému menu žalobkyne“ (bod 52. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Zdá sa, že súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, konštatovali, že napriek tomu, že prakticky každý obyvateľ mesta P. a aj okolia opoznajú z fotografie zverejnenej žalovanou prevádzku žalobkyne, ale nemali za preukázané, že sa výroky žalovanej týkali žalobkyne.

31. Konajúce súdy nesprávne postupovali, keď niektoré dôkazy (petíciu a článok v P. mesačníku) vyhodnotili tak, že ich autorstvo nemožno prisudzovať žalovanej. Túto skutočnosť žalobkyňa namieta v článku V. tohto dovolania. Žalobkyňa je toho názoru, že súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, nesprávne vyhodnotili, na ktorej strane sporu spočíva dôkazné bremeno a taktiež nesprávne vyhodnotili, že žalovanej možno pripísať autorstvo niektorých výrokov, ktoré mal urobiť petičný výbor (viď článok III. a IV. tohto dovolania). Tvrdenia žalobkyne (ako členky petičného výboru) pritom priamo uvádzajú, že prevádzka žalobkyne nespĺňa zákonom stanovené limity, čo nie je pravda.

32. Odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie, sa síce formálne zaoberali stretom práva na slobodu prejavu s právom na ochranu dobrej povesti, avšak odpovede na otázky tzv. testu proporcionality nerešpektovali zistený skutkový stav a nerešpektovali princípy a kritériá vyplývajúce z judikatúry EŠLP a Najvyššieho súdu SR. Pri jednotlivých tvrdeniach žalovanej konajúce súdy vôbec nehodnotili, či má ísť o pravdivé alebo nepravdivé tvrdenia žalovanej alebo ide o hodnotiace úsudky žalovanej, ale výroky vyhodnotili tak, že tieto nemajú ako zasahovať do práv žalobkyne.

33. Žalobkyňa je uzrozumená s tým, že jej činnosť môže byť predmetom kritiky, avšak podstatná časť dôvodov žaloby nespočíva v tom, že by kritika zo strany žalovanej bola neprimeraná, ale v tom, že žalovaná šíri o žalobkyňi nepravdy, napr. uvedené v petícii, ako jedna z členov petičného výboru.

34. Dôvod na podanie dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP videla dovolateľka v tom, že súd prvej inštancie nesprávne vyriešil otázku možnej zodpovednosti členov petičného výboru za obsah petície a rovnako nesprávne vyriešil otázku možnosti prisudzovať autorstvo výrokov petičného výboru iba jednému z členov (resp. ktorémukoľvek z nich). Súdy nižšej inštancie nestotožnili výroky, ktorých autorom mal byť petičný výbor, so žalovanou, nakoľko nemali preukázané, že jednotlivé žalobkyňou opísané skutočnosti možno pripísať žalovanej a nie inému členovi petičného výboru zloženého z viacerých členov.

35. Za nesprávne vyriešenie právnej otázky žalobkyňa považuje to, že napriek tomu, že žalovaná bola členkou petičného výboru, súd jej neprípísal autorstvo výrokov petičného výboru (bod 30. a 31. odôvodnenia súdu prvej inštancie a bod 54. rozsudku odvolacieho súdu). Otázka, či autorkou výrokov bola žalovaná, nie je v danom prípade otázka skutková, ale otázka právna, keď z dôkazov vyplynulo, že žalovaná je členkou petičného výboru a jej meno sa uvádza v dokumentoch súvisiacich v petícii. Žalobkyňa namietla, že petičný výbor ako taký nemá právnu subjektivitu a nie je v možnostiach žalobkyne preukázať, kto je autorom toho-ktorého výroku uvádzaného v petícii, resp. v liste, ktorý má byť autorstvom petičného výboru. Požadovať preukázanie autorstva výrokov uvedených v petícii až do detailu jednotlivých členov považuje žalobkyňa za neprípustné prenášanie dôkazného bremena na žalobkyňu (napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/285/2018). Žalobkyňa je toho názoru, že autorstvo výrokov petičného výboru je možné pričítať ktorémukoľvek z jeho členov. Je totiž možné predpokladať, že jednotliví členovia petičného výboru konajú v zhode, pokiaľ ide napr. o ciele, formu a spôsob, akým sa petícia prezentuje navonok. Žalovaná sa navyše prezentovala ako vedúci člen (zástupca) petičného výboru. Žalobkyňa predložila súdu o. i. dôkaz - požiadavky petície, ktorý o. i. obsahuje výrok „Existujúca elektrárň na biomasu (od r. 2014) nespĺňa projektom deklarované a zákonom požadované parametre - požiadavky z hľadiska dopadu prevádzky na životné prostredie...“ Konajúce súdy však vyhodnotili, že autorstvo petície a výroky v nej, rovnako aj článok v P. mesačníku nemožno pripisovať žalovanej, nakoľko nemalo byť bezpochyby preukázané, že ide o vyjadrenie žalovanej a nie sympatizantov. Súdy však úplne ignorovali fakt, že žalovaná je členkou petičného výboru a autorom výrokov je petičný výbor, resp. jeho členovia.

36. Správne mal súd prvej inštancie ako aj odvolací súd vyriešiť túto otázku tak, že autorstvo výrokov petičného výboru možno pričítať ktorémukoľvek, ako aj všetkým jeho členom. Obdobná otázka podľa dovolateľky doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená.

37. Vzhľadom na uvedené dovolateľka navrhla, aby dovolací súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu tak, že rozhodnutia súdov oboch inštancií zruší a vec vráti súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

IV.

38. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhla, aby ho dovolací súd ako neprípustné odmietol a priznal žalovanej náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

V.

39. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

Relevantná právna úprava

Podľa § 11 zaradeného v prvej časti druhej hlavy Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov, a aby jej bolo dané primerané zadostučinenie (§ 13 ods. 1 OZ).

Podľa § 19b ods. 1 Občianskeho zákonníka, zaradeného do druhej časti druhej hlavy, právnické osoby majú svoj názov, ktorý musí byť určený pri ich zriadení.

Podľa § 19b ods. 2 OZ pri neoprávnenom použití názvu právnickej osoby sa možno domáhať na súde, aby sa neoprávnený užívateľ zdržal jeho užívania a odstránil závažný stav; možno sa tiež domáhať

primeraného zadost'učinenia, ktoré sa môže požadovať aj v peniazoch.

Podľa § 19b ods. 3 OZ odsek 2 platí primerane aj pre neoprávnený zásah do dobrej povesti právnickej osoby.

40. Názov a dobrá povest' právnickej osoby sú obdobou mena a cti fyzickej osoby, a preto patria k primárnym individualizujúcim znakom každej právnickej osoby. Dobrú povest' právnickej osoby, ktorá je podnikateľom, je treba hodnotiť najmä podľa jej správania v obchodných vzťahoch. Dobrá povest' právnickej osoby je obdobou mena a cti fyzickej osoby, patrí k primárnym individualizujúcim znakom každej právnickej osoby.

41. Občiansky zákonník, pri rozsahu a nárokoch vyplývajúcich zo zásahu do dobrej povesti právnickej osoby, v § 19b ods. 3 odkazuje na úpravu týkajúcu sa nárokov z neoprávneného použitia názvu právnickej osoby. Týmto odkazom rozsah nárokov vyplývajúcich zo zásahu do dobrej povesti de facto kopíruje rozsah prostriedkov súdnej ochrany osobnosti podľa § 13 OZ. V sporoch o ochranu dobrej povesti (ktorá sa u právnickej osoby predpokladá) sa vyvažuje záujem na ochrane dobrej povesti na jednej strane a sloboda prejavu na strane druhej.

K dovolaniu podľa § 420 písm. f) CSP

V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

42. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

43. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd; jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, nevykonanie dôkazu podstatného pre posúdenie sporu, či vykonanie nenavrhovaného dôkazu, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov, a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

44. Dovolateľka za porušenie jej práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP označila procesný postup súdu prvej inštancie, ktorý má spočívať v tom, že súd prvej inštancie založil svoje

rozhodnutie aj na dôkaze, ktorý nevykonal, ktorého vykonanie nenavrhol žiadna zo sporových strán, ani sa k nemu nemohla vyjadriť. Za taký dôkaz označila „Správu o kvalite ovzdušia z roku 2018, verejne dostupnú na webovom sídle Slovenského hydrometeorologického ústavu (ďalej aj „Správa SHMÚ“)“. Uvedený nesprávny postup podľa dovolateľky neodstránil ani odvolací súd, ktorý iba skonštatoval, že poukaz súdu na uvedenú správu SHMÚ nemá podstatný vplyv na správnosť rozhodnutia.

Relevantná právna úprava

Podľa § 185 ods. 1 CSP súd rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná.

Podľa § 185 ods. 2 CSP súd môže aj bez návrhu vykonať dôkaz, ktorý vyplýva z verejných registrov a zoznamov, ak tieto registre alebo zoznamy nasvedčujú, že skutkové tvrdenia strán sú v rozpore so skutočnosťou; iné dôkazy bez návrhu nevykoná, ak tento zákon neustanovuje inak.

Súd aj bez návrhu môže vykonať dôkazy na zistenie, či sú splnené procesné podmienky, či navrhované rozhodnutie bude vykonateľné, a na zistenie cudzieho práva (§ 185 ods. 3 CSP).

Podľa § 186 ods. 1 CSP skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy zverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a právne záväzné akty Európskej únie, ktoré boli zverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie, sa nedokazujú.

Podľa § 188 ods. 1 CSP súd vykonáva dôkazy na pojednávaní.

45. Súd prvej inštancie v bode 48. rozsudku poukázal na to, že považuje za legitímne, ak je predmetom záujmu občanov ochrana životného prostredia v ich blízkom okolí, záujem o investície v priemysle, ktoré môžu mať na ich zdravie a životné prostredie značný dopad. Aj ESLP vo viacerých prípadoch konštatoval, že otázky ochrany životného prostredia sa týkajú verejného záujmu, preto v týchto prípadoch sloboda prejavu požíva vyšší stupeň ochrany (napr. rozhodnutie z 08. 11. 2012 sťažnosť č. 43481/09 PETA Deutschland vs. Nemecko, rozhodnutie z 30. 06. 2009 č. 32772/09 Verein gegen Tierfabriken Schweiz vs. Švajčiarsko). Tieto informácie boli navyše predmetom záujmu v čase, keď sa vo verejnom priestore veľmi často diskutuje o kvalite životného prostredia aj v súvislosti s klimatickými zmenami. Napokon aj jednotlivé štáty prijímajú prísnejšie opatrenia za účelom zlepšenia životného prostredia. Európska únia ako jeden zo signatárov Parížskej klimatickej dohody z roku 2015 sa zaviazala, že do roku 2050 bude uhlíkovo neutrálna a prijala plán, že už do roku 2030 chce znížiť emisie skleníkových plynov o 40 %, v porovnaní s rokom 1990. V marci 2019 európsky parlament prijal uznesenie, kde žiada, aby sa do roku 2030 stanovili ambicióznejšie ciele redukovania emisií, ak štáty Európskej únie chcú byť do polovice storočia uhlíkovo neutrálni. Tieto informácie sú zverejňované aj v médiách a dotýkajú sa priamo aj Slovenskej republiky, ktorá taktiež reaguje prijatím, resp. novelizáciou právnych predpisov (zák. č. 137/2010 Z. z.). Z tohto pohľadu je pochopiteľné, že je zvýšený záujem verejnosti o informácie o životnom prostredí.

46. V bode 54. rozsudku súd prvej inštancie poukázal na to, že „... žalobkyňa nepopiera a sama sa označila za stredný zdroj znečistenia, tým pádom je zrejmé, že produkuje prach, emisie. Z viacerých fotografií priložených žalovanou k svojim príspevkom je zrejmé, že žalobkyňa produkuje aj množstvo pary, s čím zrejme spája zatienenie denného svetla a napokon, ako už bolo uvedené, prevádzka elektrárne na biomasu spôsobuje aj hluk. Je pritom všeobecne známou skutočnosťou, že znečistené životné prostredie nepriaznivo ovplyvňuje kvalitu života.“

47. V tomto smere súd prvej inštancie v bode 54. rozsudku poukázal aj na údaje, zverejnené na webovom sídle Európskej environmentálnej agentúry, ktorých použitie dovolateľka nenamietla, a v bode 55. rozsudku na verejne dostupnú správu Slovenského hydrometeorologického úradu (SHMÚ), z ktorej vyplýva, že žalobkyňa je zdrojom znečistenia ovzdušia v okrese P..

48. Odvolací súd námietku žalobkyne (dovolateľky), že vykonanie dokazovania správou SHMÚ

nenavrhl žiadna strana sporu, a že tento dôkaz súd prvej inštancie vykonal bez toho, aby sa k nemu strany mohli vyjadriť, nepovažoval za odôvodňujúcu záver, že postupom súdu prvej inštancie boli porušené procesné práva žalobkyne v takej miere, že by došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Hoci v bode 64. svojho rozsudku konštatoval dôvodnosť námietky, že nebol podaný návrh na vykonanie tohto dôkazu, a že strany na tento dôkaz nemohli reagovať, svoj záver, že k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces nedošlo odôvodnil tým, že skutočnosti vyplývajúce zo správy SHMÚ (a EEA) mali len doplniaci charakter, teda že žiadnym podstatným spôsobom nebolo zasiahnuté do správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie ako takého.

49. Súd prvej inštancie výrok žalovanej „Prach, hlučnosť emisie, naozaj tienenie denného svetla, tie negatívne pociťujeme 24 hod. denne.“ vyhodnotil ako subjektívny hodnotiaci úsudok žalovanej, ktorá vníma činnosť žalobkyne negatívne, a ktorý vychádza z dostatočne preukázaného skutkového stavu, keď sama žalobkyňa sa označila za stredný zdroj znečistenia. V tomto smere údaje vyplývajúce zo správy SHMÚ odvolací súd, ktorý sa s odôvodnením napadnutého rozhodnutia v celom rozsahu stotožnil (viď bod 42. rozsudku odvolacieho súdu), správne vyhodnotil ako iba doplnujúce nespornú skutočnosť. Za prijateľný považuje dovolací súd aj záver odvolacieho súdu, že pochybenie súdu prvej inštancie spočívajúce v nevykonaní dokazovania obsahom namietaných webových stránok (EEA a SHMÚ) nemalo vplyv na správnosť prvoinštančného rozhodnutia.

50. Z uvedených dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že uvedenie obsahu správy SHMÚ bez navrhnutia a vykonania tohto dôkazu nemožno považovať za nesprávny procesný postup súdu, ktorým by bolo žalobkyni znemožnené vykonávanie jej procesných práv v takej miere, že by došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP preto nepovažoval za prípustné, čo samo osebe je dôvodom na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. f) CSP.

K dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

51. Právnym posúdením sa rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

52. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

53. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, s a vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (ďalej len „právna otázka“).

Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

54. V danom prípade dovolateľka za právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a ktorá v rozhodovacej praxi nebola ešte vyriešená, označila otázku, „či za obsah petície zodpovedajú všetci členovia petičného výboru alebo ktorýkoľvek jeden z nich, a či autorstvo výrokov petičného výboru možno prisudzovať i b a jednému (ktorémukoľvek) z členov petičného výboru.“

Podľa § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 378 ods. 1 CSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

55. Z pohľadu požiadavky úplnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozsudku je potrebné, aby súd poskytol na podstatné právne argumenty strán aspoň stručnú, ale vecnú odpoveď.

56. Súd prvej inštancie vo vzťahu k vyjadreniu petičného výboru k písomnému stanovisku primátora P. mal za zrejmé, že ide o reakciu petičného výboru, ktorý pozostával z viacerých členov a nie je preukázané, že ide o tvrdenie, resp. autorstvo výroku žalovanej, resp. že vo vzťahu k samotnej petícii a jej rozširovaniu žalovanou a sympatizantmi petície žalobkyňa nepreukázala, že v petícii opísané skutočnosti možno pripísať žalovanej a nie inému členovi petičného výboru (body 30., 31. v spojení s bodom 32. rozsudku).

57. Z obsahu odvolania žalobkyne vyplýva, že žalobkyňa napadla rozsudok súdu prvej inštancie odvolaním aj z dôvodu, že tento vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP) v otázke pasívnej vecnej legitímácie žalovanej (podľa obsahu), keď namietala tie závery, ktoré podľa nej umožňujú taký výklad slobody prejavu, že ktorýkoľvek individuálny subjekt môže šíriť o iných subjektoch akékoľvek nepravdivé, osočujúce, či iné informácie, ktoré sú spôsobilé zasiahnuť do ich práv, pričom na absolútne zbavenie sa zodpovednosti úplne stačí, pokiaľ autor vyjadrení buď výslovne neoznačí ich adresáta alebo ich vykonáva „ako reprezentant zoskupenia, ideálne bez právnej subjektivity (napríklad Petičný výbor)“, o ktorom prakticky nie je zistiteľné, kto všetko sú jeho členovia, či ako „My občania P.“. Taký výklad predstavuje návod, ako neniesť zodpovednosť za úmyselné šírenie výrokov poškodzujúcich dobrú povesť, teda legálne zneužívanie slobody prejavu. Z odvolania žalobkyne (viď bod 14. odvolania) však nevyplýva žiadna právna argumentácia, ktorou by žalobkyňa podporila svoj názor, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci v tejto časti.

58. Dovolaťka poukázala na to, že napriek tomu, že žalovaná bola členkou petičného výboru, súdy jej nepripísali autorstvo výrokov petičného výboru (bod 30. a 31. odôvodnenia súdu prvej inštancie a bod 54. rozsudku odvolacieho súdu), nakoľko nemali preukázané, že jednotlivé žalobkyňou opísané skutočnosti možno pripísať žalovanej, a nie inému členovi petičného výboru, zloženého z viacerých členov.

59. Ako vyplýva z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej je prípustné, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

60. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že (za predpokladu namietnutia nesprávneho právneho posúdenia v odvolaní) dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania daný len

vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd, alebo ak v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Odvolací súd sa s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie v celom rozsahu stotožnil (viď bod 42. rozsudku odvolacieho súdu); v bode 19. jeho rozsudku síce uviedol obsah vyššie uvedenej odvolacej námietky žalobkyne, avšak bližšie sa touto argumentáciou žalobkyne už nezaoberal a právne neposudzoval.

61. Absencia samotného právneho posúdenia dovolateľkou namietanej právnej otázky odvolacím súdom (i súdom prvej inštancie) zakladá v danom prípade neprípustnosť dovolania z dôvodu podľa § 421 ods. 1 (tu písm. b)) CSP. Dovolateľka pritom neuplatnila v tomto smere dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Z uvedeného dôvodu dovolací súd vyhodnotil dovolanie z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP ako neprípustné, ktorá okolnosť sama osebe je dôvodom na odmietnutie dovolania.

K dovolaniu z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

62. Otázkou relevantnou v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP je právna otázka, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Otázkou relevantnou v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP je právna otázka, rozhodovaná dovolacím súdom rozdielne.

Podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

Podľa § 423 CSP dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

63. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že procesná strana, vyvodzujúca prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, musí konkretizovať právnu otázku, riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd a súčasne podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto právna otázka správne vyriešená.

64. Riešenie právnej otázky sa bezprostredne odvíja od aplikácie (výkladu, interpretácie) noriem hmotného alebo procesného práva. Nemôže ísť (len) o otázku skutkovú, teda takú, ktorá sa spravidla spája s tvrdeniami účastníkov konania a býva predmetom dokazovania.

65. Nesprávnosť právneho posúdenia možno vymedziť len argumentáciou spochybňujúcou použitie právnej normy súdom na daný prípad, alebo jej interpretáciu, prípadne jej aplikáciu súdom na zistený skutkový stav.

66. Odôvodnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka nekonkretizovala v súlade s požiadavkou riadneho vyargumentovania správnej aplikácie konkrétnej právnej normy. Jej argumentácia vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu skôr smeruje proti nedostatku vykonaného dokazovania, nedostatočného zistenia skutkového stavu a vyhodnotenia dokazovania, je polemikou s odôvodnením rozhodnutia odvolacieho súdu, čo však nespĺňa kritériá ustanovenia § 421 CSP. Právnu otázku, ktorej riešením sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. ktorá podľa dovolateľa je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, dovolateľka nekonkretizovala a dovolací súd ani z obsahu dovolania nemohol zistiť, o akú právnu otázku sa má jednať. Z uvedeného dôvodu dovolací súd ani dovolanie z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nepovažoval za prípustné.

67. Keďže dovolanie nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, resp. tieto nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, dovolací súd dovolanie ako celok odmietol podľa § 447

CSP.

68. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd vzhľadom na plný úspech žalovanej v tomto konaní rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

69. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

70. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.